

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 146. szám
2020/12.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

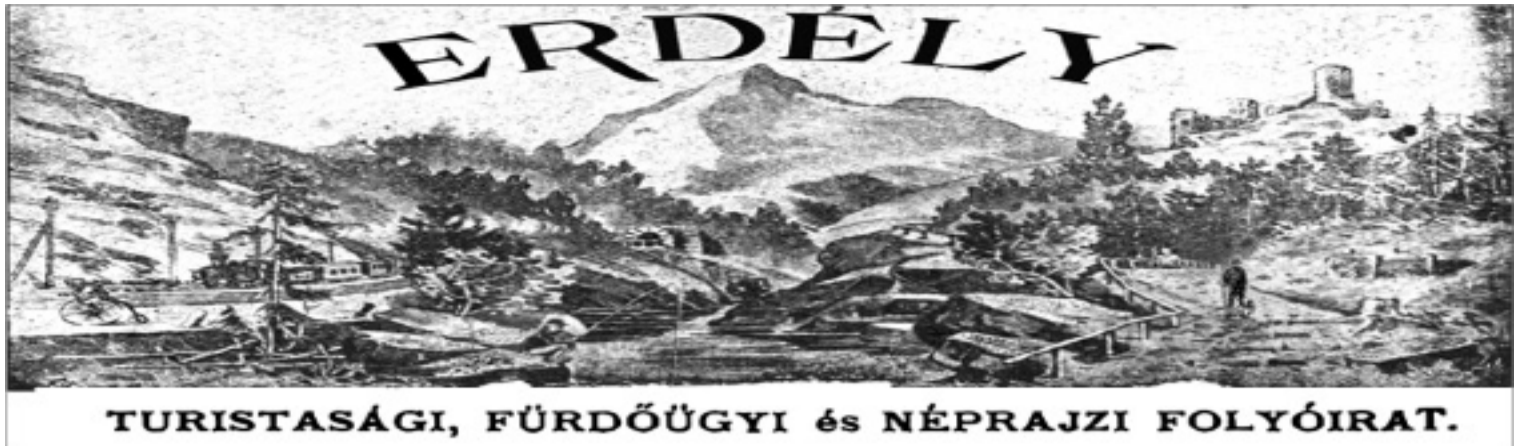
Szerkesztőség (info@ekokolozsvar.ro):

Kerekes Edit,

Kismihály Boglárka,

Tóthpál Tamás.

Főmunkatárs: Pál Gyöngyi

A következő lapszám megjelenik:
2021. január 15.

Sziklaszorosoktól hegycsúcsokig és vadvirágos rétekig Vlád Pál túravezetőnk emlékére

December elején fájo szívvel vettünk búcsút Vlád Pál túratársunktól, aki 84 éves korában távozott el közülünk. Hosszú éveken keresztül barlangászként tevékenykedett, részt vett a Szelek barlangjának feltárásában, a kolozsvári EKE túravezetőjeként pedig számtalanszor kalauzolta el túratársait az Erdélyi-szigethegység csodálatos tájaira. Egyesületünkben végzett munkásságára mindig tisztelettel és elismeréssel fogunk tekinteni. A közös élmények színes emlékeit felidézve búcsúznak tőle hűséges túratársai, Mezei Elemér és Pál Gyöngyi.

MEZEI ELEMÉR

Eljött a búcsú ideje. Reméltük, hogy ez később lesz, reméltük, hogy túrázunk még együtt Pálival. Pár hete még arról beszéltem, hogy ha gyengeségéből kicsit felerosodik, újra buszos kirándulást kell szerveznünk, de olyan helyre, ahol a csikóknak (fiatalabbaknak) és a senioroknak (idősebbeknek) is legyen megfelelő útvonal. Akkor tétován fogadtam ezt, a világjárvány megszorításaira gondolva, de semmiképpen sem arra, ami bekövetkezett.

Vlád Pál 1936. augusztus 16-án született Marosújváron, ide tették december 4-én. A család a nagy világgégés kezdetén Kolozsvárra költözött, az ifjú Pál itt végezte iskolai tanulmányait.

A Sinteromban dolgozott műszaki tervezőként, de minden szabadidejét a barlangok világának szentelte. MV 175-ös motorbiciklijével járta a vidéket, gyakran egymaga is, barlangok után kutatva, de a szervezett barlangkutatóból is kivette a részét. Alapító tagja volt az 1966-ban létrejött Amatőr Barlangász Körnek, állandó résztvevője a nyári barlangásztáboroknak és részt vett a Szelek barlangjának feltárásában. A barlang több járatának felfedezése és elnevezése is tőle származik, például a Tavaszjárta, a barlang egyik leghosszabb folyosója. Még 1999-ben is ott volt a feltáró csapatban legtapasztaltabb barlangászként és

a bejáratától legtávolabbi járatok legjobb ismerőjeként.

Az új barlangok keresése közben felfigyelt a felszíni formákra, a növényzetre is, és főleg a tavaszi virágok lelőhelyeit jegyezte fel jól magának. Ezt az információt később kamatoztatta az Erdélyi Kárpát-Egyesületben, ahol túravezetőként számos virágos túrát szervezett és vezetett: hóvirágok az Igeni-tó körül; tőzikerét a Meszesen; tőzikék a Berettyó-forráshoz vezető úton; riszegvirág, pompás tárnics és kötőrőfű a Vultureászán; gyöngyvirágok Almásszentkirály határában; nárciszrétek Negrileászán, illetve a Csákyakó közelében; vadorgonák a Szohodolkón. Egész évben szervezett túrái alkalmával megcsodálhattuk irigylésre méltó terepismeretét, tájékozódási képességét: jelzetlen utakon, sűrű ködben, árkon-bokron, széldöntéses terepen is elvezért a célponthoz.

Utólag most örvendek, hogy kétszer is sikerült elvinnem Pálit Székelyföldre, ahonnan származom. Eljutottunk többek közt a parajdi sószorosba, a Fogarasi-havasok gerincére és a Gyimesekben lévő ezeréves határhoz.

Mindannyian elmondhatjuk, akik ismertük, hogy szerencsések vagyunk, amiért kortársai lehettünk, vele túrázhattunk sok-sok éven át, hónapról hónapra, hétről hétre. Nyugodj békében, pihenésed legyen csendes.

2013 áprilisában a Berettyó-forrásnál

PÁL GYÖNGYI

EKE-tagként személyesen 2006-tól kezdtem el Vlád Pali túráira járni, kirándulásai felejthetetlen emlékek maradtak. Megtanultuk tőle szeretni a természetet, együtt jártuk a hegyeket, tőket, sziklákat, vad patak völgyeket, barlangokat. Tavasszal a vadvirágos réteket kerestük fel, nyáron hegyi patakokon gázoltunk át, vad sziklaszorosokban jártunk, ősszel azt kerestük, hol a legcsodálatosabb az erdő színpompája, télen a zúzmara fák és jéggé dermedt vízesések látványa csalogatott túráira. A tájak szépsége annyira lekötötte figyelmünket, hogy a fáradtságot nem is éreztük. Minden kirándulás élmény volt velem.

Egyik kedvelt kora tavaszi túrája a Misidvölgyi hóvirágtúra volt Vársonkolyos mellett, a Nagy Magyar-barlang közelében, a híres Szelek barlangjánál. A völgybe sodronykőtől készült lengőhídon jutottunk el, ezután következtek a kalandos patakátkelések gumicsizmákkal a sebes sodrású és még jég hideg vízen, ami cseppet sem volt könnyű. A völgy éghajlata kedvezett a kora tavaszi virágok megjelenésének. Hóvirágok, primulák, kék jácintok, sáfrányok virítottak lépten-nyomon. A Bükkös-patak beömlése után elértünk egy sziklaképződményt, ahol mohás kövek közt több ágra szakadt patakocska csordogált. Itt pillanthattuk meg a Bíró Lajos-barlang kettős kapuját. Bár a barlang alsó járata vízes volt, különösebb felszerelés nélkül, gumicsizmával is bejárhattuk. A barlang felett 30 m-rel található száraz járathoz meredek erdei kaptató vezetett, itt sokkal szebb cseppkőképződményeket láthattunk, mint az alsó járatban.

Egy másik általa vezetett kedvelt tavaszi túra a Berettyó-forráshoz és vízeséséhez vezető kirándulás volt. A Berettyó a Réz-hegység Ponor nevű csúcsa alatt ered több forrásból. A legnagyobb a Nagy-karsztforrás, amely a Toplica-patakot táplálja és a víz a meredek mésztufadombon több ágba szakadva a mohás kövek között vízesést hoz létre. A Berettyó forrását általában Kraszna és Tuszatelke felől közelítettük meg, de néha a Királyhágótól vezető útvonalat választottuk érintve egy szép tőzikerétet. A hóvi-

rágánál nagyobb, harang alakú kis fehér virágok egész szőnyeget alkottak. Egyik emlékezetes túránk során sűrű ködben kellett haladnunk jelzetlen útvonalon Bucea falutól felfelé, a Fogadó-völgyben debreceni túratársainkkal, ám túravezetőnk itt is bebizonyította kivételes tájékozódási képességét. Amikor elértük a Kolozs és Szilágy megye határát képező gerincet, fűves-bokros oldalon ereszkedtünk lefelé úgy, hogy közben semmi

Vlád Pali sűrű ködben, jelöletlen utakon is magabiztos vezetőnk volt – itt a Fogarasi-havasokban láthatjuk, 2500 méter felett közel tíz éve

nem látszott a tájból, ám egyszer csak a sűrű ködben vízcso bogásra lettünk figyelmesek és hamarosan ott álltunk a Berettyó forrásánál.

Számtalan tavaszi túrát szervezett Vlád Pali a Meszes vidékére is. Szép, árnyas erdei ösvények, fűves rétek, rengeteg hóvirág, tőzike, évszázados, hatalmas fenyők, a csúcsokról csodálatos kilátás csábított erre a vidékre, ahol még jelzett utak sincsenek. Mindig arra tanított, óvjuk a ritka virágokat, mert számuk évről évre csökken, fotókon örökítsük meg őket. A Meszes-hegység nyugati részén a Cornu-, Greben- és a Dosu Fildului-csúcsokat jártuk végig, ezeket a Sebes-Körös völgye felől vagy Csucsra irányból közelítettük meg. De voltunk a Meszes legmagasabb csúcsán, a Perjei-Magurán is. Május vége felé a nárciszmezőkre szervezett felejthetetlen kirándulásokat, bejártuk a negrilászi és a Csákyakó alatti nárciszmezőket, a Római-fürdőknél nevezett Csáky-lá-szorost. Felejthetetlenek voltak a Dregán-völgy felső részére szervezett túrái, a kissebesi vízesésekhez, az Ördögmalom-vízeséshez és a Bocsászta-csúcsra. A Jád völgyében is többször megfordultunk, a Les-patak völgyében a Tutajos-barlangnál, a Dajka-völgy barlangjait is megkerestük és a

híres Jád- völgyi vízeséseknél, a Jadolinánál, a Fátyol- és a Szerenád-vízeséseknél is jártunk.

Júniusban a Bedellőn csodáltuk a sárga zergeboglárokat, amelyeket népiesen pünkösdi rózsának is neveznek. A Szilas-patak völgyén jutottunk fel a vízeséshez, onnan a Szilas-patak forrásához. A nedves rét a forrás körül sárgállott a pünkösdi rózsától. Jártunk a Bedellő platóján és a Sárkánykapunál, a kilátóról csodáltuk az Aranyos völgyének panorámáját. Nyáron jártunk a Remetei-sziklaszorosban is, ahol a sziklafalon haladó keskeny ösvényen, a kecskék útján, az acélkábelbe kapaszkodva, visszafelé pedig a vad patakmederben a vízben gázolva, a szoros sziklafalai között tettük meg az utat. Emlékezetesek maradtak az Algyógy környéki csodálatosan szép Máda- és a Glodiszoros vízes túrái.

Az őszi túrák szépségét elsősorban az erdők varázslatos színei adták, erre nagyszerű volt az Aranyos völgye, Aklos és Aranyosronk környéke. Egyik kedvenc helye volt Vlád Palinak a Vultureász és a Vulturese sziklatömbje, a Muncelu-gerinc, a Pocsóváliste-szoros.

Decemberben többször szervezett túrát a Kőközi-szoros környékére, a kilátópontokról csodáltuk a tájat, a felhők játékát, amelyek alattunk maradtak beborítva a szorost és az Enyedi-medencét. Tiszta időben a Fogarasi havasok hóborította csúcsait kémleltük a Kőköz kilátójáról. Többször kimásztunk a Gyertyános falu melletti Data-sziklára, de jártunk a Bután-kő kettős csúcsán is, ahonnan szép kilátás nyílt a Székelykőre és a Torockói-medencére.

Ez volt az a csodálatos világ, amit Vlád Pali szeretett és ránk hagyott, a Királyerdő, a Meszes, a Dregán-völgy, a Torockói- és az Érchegeység varázslatosan szép tájainak és vadvirágos rétejeinek túraútjai. Megtanultuk, hogy minden évszaknak megvan a maga szépsége és a természetjárás minden évszakban lehetséges, ha megválasztjuk a megfelelő útvonalat és túrafelszerelést. Több száz fénykép őrizi ezeknek a túráknak az emlékét, az Erdély oldalain is rendszeresen megjelentek a túrák leírásai.

Nyugodj békében, Vlád Pali, sosem fogjuk elfelejteni ezeket a csodálatos tájakat és a sok szép kirándulást!

Kiszabadítottuk az István-forrást!

December elején több alkalommal is takarítást szerveztünk az István-forrásnál, szerdai EKE-túránk egyik népszerű törzshelyénél. A forrást tavaly nyáron öntötte el a sűrű esőzések miatt megáradó és felduzzadt Plecska-patak, megfosztva a túrázókat a friss forrásvíztől. A kezdeményezésért Kiss János túravezetőnknek jár az érdem, aki úgy döntött, nem szabad tétlenül nézni az elárasztott forrás helyzetét. A kemény munka eredményeként sikerült eltávolítani a felgyülemlt törmelékét, mélyíteni és szélesíteni a patak medrét, végül pedig a forrás csöve is felszínre került.

Szélesítjük és bővítjük a patakmedret

KISMIHÁLY BOGLÁRKA

Az István-forrás neve mindenki előtt ismerős lehet havi bakancslistánkból, hiszen népszerű szerdai túráink egyik ikonikus helyszíne. Székely Lavotta túravezetőnk évtizedeken keresztül példaértékű kitartással szervezett ide kirándulásokat esőben, hőségben, ködben, hóviharban, napsütésben, tavalyi visszavonulása óta pedig Szabó János vette át a helyét. A Szent János úthoz közel eső bükki kirándulóhelyről az úton naponta elhaladó autók közül talán kevesen tudnak, ám a friss levegőre vágyó természetjárók gyakran menekülnek ide a város zajától. A forráshoz Nagy Lajos EKE-tagtársunk is éveken keresztül visszajárt a Voința turistacsapat élén, néhányuk kezdeményezésére pedig 2008-ban hidat építettek, hogy könnyedén át lehessen kelni a Plecska-patakon. Emellett asztalt és padokat is készítettek a fáradt turisták számára, amit sajnos valaki szó szerint kivágott, elhurcolva az összes faanyagot. A hídnak ehhez viszonyítva hosszabb élete volt, egészen 2019 nyaráig, amikor a felhőszakadások okozta áradások mindenestől elsodorták. A kár pedig csak tovább fokozódott, hiszen a felgyülemlt fátörmelék eltorlaszolta a medret, gátat képezve a víz szabad folyásának. Ennek következtében a meder feltelt hordalékkal, a megemelkedett vízszint pedig

teljesen elárasztotta a forrást, így tavaly nyár óta a túrázók nem tudtak hozzáférni a hűsítő vízhez.

Kiss János túravezetőnk nem akarta tovább tétlenül nézni a kialakult helyzetet, ezért takarítási akciót kezdeményezett. A terepszemle és az elsődleges munkálatok december 6-án valósultak meg, amikor Branea Róbert és Venczel Enikő társaságában felmérték a károkat és a könnyen mozdítható akadályokat el is távolították. Hamar rádöbbentek viszont, hogy a nyers erő mellett komoly munkaeszközökre és több segítő kézre is szükség lesz, ezért december 9-re meghirdették az első nagy közös akciót. Szerda reggel lapátokkal, csákányokkal, ásókkal, feszítővassal és láncfűrészsel közelítettük meg a helyszínt a Szent János út irányából, később pedig a munkálatokba bekapcsolódtak a szerdai EKE-túra résztvevői is Szabó János vezetésével, név szerint Márton Béla, Monoky Iván és Váradi István. Az akcióban még részt vett Jankovics Tibor, Lőrincz Ferenc, Szabó-Venczel Nóra és jómagam. (Elnézést kérek, ha figyelmen kívül hagytam bárkit is kihagytam volna a sorból.) Akciónk célja az volt, hogy eltávolítsuk a torlaszt és mélyítsük a patak medrét, ezzel lehetővé téve a patak folyásának. A meder szélén felhalmozódó faágakat is eltakarítottuk, a nagyobb köveket pedig kihajigáltuk a partra. Ered-

ményként csökkent a patak vízszintje és felszínre került a forrás csöve. Mivel a munkálatoknak csak egy részét sikerült megvalósítani, december 13-án újabb akciót szerveztünk Lőrincz Ferenc kezdeményezésére, aki év közben is számos rendezvényünkön segít a segédkező önkéntes fotósként és ezermesterként. A szerdai megvalósításokon fellelkesedve Feri összegyűjtötte a csapatot, egy kicsiktől nagyokig mindenki bekapcsolódott a kemény munkába. A fáradozásnak meg is lett az eredménye, hiszen sikerült még jobban kiszélesíteni és mélyíteni a Plecska-patak medrét, így a vízszint jóval a forrás alá csökkent, ráadásul pedig a forrás medrét és környékét is kiköveztük. A forrás csövét kiteszteltük, így most már kellő hozammal folyik belőle a friss víz. Köszönjük mindazoknak, akik szabadidejüket feláldozva tettek a közös célért, név szerint Geréb Zoltán és Pop Ligia, László Tamás, Kertész Sándor és Camelia, Starmüller Éva, Urák Judit és István, Venczel Enikő és Branea Róbert. A gyerekek is lehetőségükhöz és erejükhez mérten lelkesen és vidáman besegítettek, név szerint Bence, Boglárka, Boróka, Csaba, Estera, Nóra és Tereza. Bár az eddigi megvalósításokat sikerként könyvelhetjük el, a munkálatokat mégsem tekintjük lezártnak, így amint lehetőség adódik, újabb akciót fogunk szervezni.

A megtisztított forrásnál

Januári bakancslista

- **Január 2. (szombat):** Évnyitó túra a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.
- **Január 6. (szerda):** Hagyományos séta a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Január 9. (szombat):** Mikesi-tó (20 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os autóbusz román opera melletti megállójában. Szervező: Fazakas Ferenc. ♦ Hagyományos Árpád-csúcs-túra (20 km, 400 m szintkülönbség). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Kiss János.
- **Január 13. (szerda):** Hagyományos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Január 16. (szombat):** Ózek völgye–Majláth-kút (20 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os autóbusz román opera melletti megállójában. Szervező: Fazakas Ferenc. ♦ Feleki sípálya–Feleki stadion (17 km, 350 m szintkülönbség). Találkozás 10 órakor a 20-as autóbusz román opera melletti végállomáson. Szervező: Kiss János.
- **Január 20. (szerda):** Hagyományos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Január 23. (szombat):** Árpád-csúcs–Majláth-kút–Monostor negyed (20 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Csorba Anna. ♦ Medve-gerinc–Bükk-tető–Uraság erdeje–Szászfenes (12 km, 300 m szintkülönbség). Találkozás 10 órakor az M21-es Bucium utcai végállomáson. Szervező: Kiss János.
- **Január 27. (szerda):** Hagyományos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Január 30. (szombat):** Majláth-kút–István-forrás–Monostori végállomás (10 km, 200 m szintkülönbség). Találkozás az M16-os autóbusz román opera melletti megállójában 8.45 órakor. Szervező: Kiss János.
- **Január 31. (vasárnap):** Kolozsvári panoráma: Gruia (Vánatorului utca)–Törökvgás–Kányafő-tető (10 km). Találkozás 9.50 órakor a 38-as (31-es) autóbusz Széchenyi téri megállójában (a 38-as autóbusz 10.05 órakor indul). Szervező: Pál Gyöngyi.

Ügyfélszolgálat

Hétfőtől péntekig 10–16 óra között (Kolozsvár, Magyar/1989 December 21. utca 116., az udvarban a bal oldali épület). Irodavezető: Kismihály Boglárka (0771-535848). Pénztár: az ügyfélszolgálati irodában. További naprakész információk a honlapon (www.ekekolozsvar.ro), vagy az egyesület Facebook-oldalán (EKE – Kolozsvár 1891)

■ **Figyelem!** Mindenkit megkérünk, hogy a túrákon tartsa be a közegészségügyi óvintézkedéseket, valamint a hatóságok és egészségügyi szervek utasításait! Mivel járványügyi szempontból az elkövetkezendő időszakot is a bizonytalanság fogja jellemezni, és bármikor életbe léphetnek újabb korlátozások, a változtatás vagy a túrák lemondásának jogát mindvégig fenntartjuk. Emellett minden túrára szükséges előre bejelentkezni a túravezetőknél, vagy a honlapon közzétett online űrlap kitöltése által.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Csorba Anna 0740-407652
 Fazakas Ferenc 0752-640319
 Kiss János 0364-807639
 Kovács Diószegi Zsuzsa 0747-070790
 Pál Gyöngyi 0742-373546
 Szabó János 0757-220682
 Szilágyi András 0742-625130
 Elnök: Kovács Diószegi Zsuzsa 0747-070790
 Titkár: Branea Róbert 0723-400496
 Irodavezető: Kismihály Boglárka 0771-535848

Erdélyi Gyopár, idén utoljára

■ Örömhír az ifjabb természetjáróknak: új Gyopárka látott napvilágot! Gyerekeknek szánják, de minden korosztálynak ajánlják, akárcsak az Erdélyi Gyopár legfrissebb számát, benne vezércikkkel természetjárásról és tudományról, beszámoló az EKE-osztályok kéthavi tevékenységeiről és a hagyományos várfalvi közmunkáról. *Vizek és karszt a Torockói-hegységben, A Szanostól a Kis-Bé-kásig, Ipari létesítményekhez kapcsolódó meteorológiai jelenségek, A homoródkarácsonyfalvi Dungó feredő, Természetvédelmi területek a Fekete-tenger bulgáriai északi tengermellékén* – néhány cím a friss lapszámból, de most sem hiányoznak a közkedvelt sorozatok: a *Fele se mese*, az *EKE-múzeum értesítője*, a gombák, a keresztretjvény, és gazdag a külföldi túrakinálat, hisz így legalább gondolatban utazgathatunk. Szomorú hír: búcsúzni kell Vekov Károlytól, jó érzés viszont, hogy egy ilyen személyiség társaságát élvezhettük. Az *Ökolábnymok* környezetvédelmi mellékletben a megújuló energiaforrásokról olvashatunk, az építész pedig az ivói vízi fűrész második életét mutatja be.